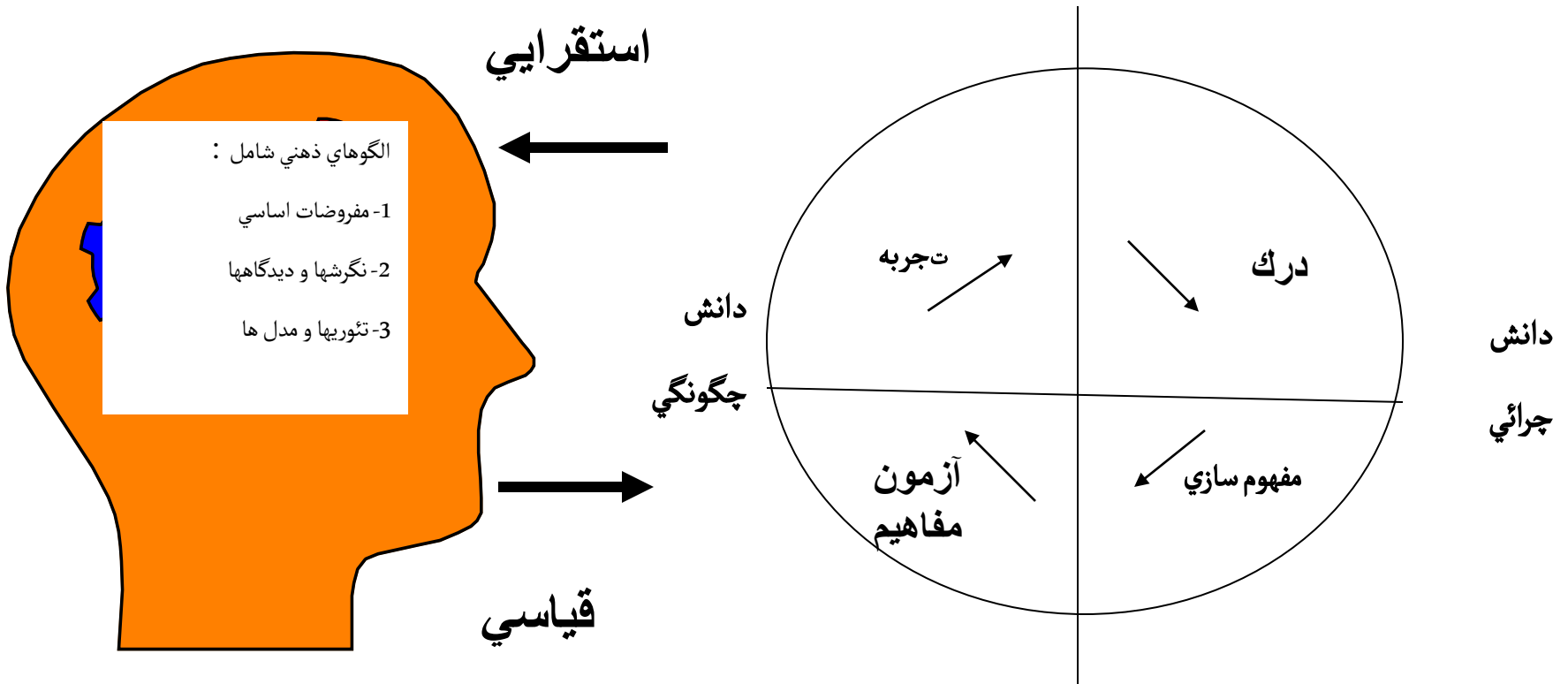

تفكر استراتيجي

رفتارهاي انسان و الگوهاي ذهني او

- رفتارهاي انسان مسبوق به الگوهاي ذهني و مبتني بر تئوريتها و مدلهايي است كه از پيش در ذهن نشانده است ، خواه نسبت به آنها آگاهي داشته باشد و يا آنكه در ناخودآگاه او نهفته باشد .

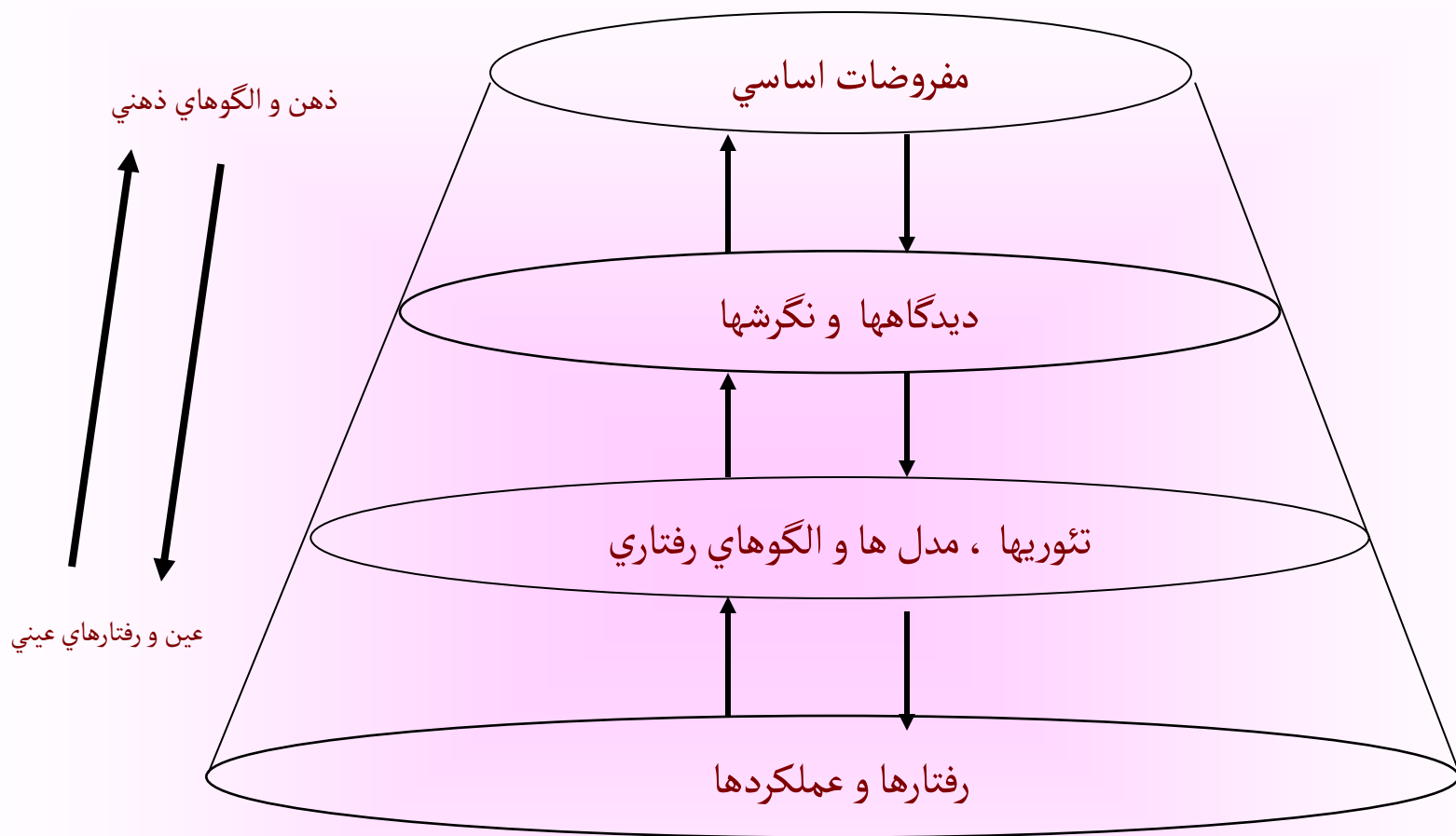
الگوهای ذهنی به دو صورت شکل می گیرند :

چرخه یادگیری و شکل گیری الگوهای ذهنی انسان

مبانی نظری

تئوری و تئوری پردازی

رابطه دو سویه الگوهای ذهنی و رفتارهای عینی

نقش الگوهای ذهنی در شکل دادن به رفتار انسان :

● مبانی شکل گیری رفتار و عمل انسان ها الگوهای ذهنی شامل مفروضات اساسی ، نگرشها و ارزشها ، تئوریهها و مدلهاست . خواه آنها به نحوه شکل گیری الگوهای ذهنی خود آگاه باشند یا نا آگاه ؛

● اگر نسبت به الگوهای ذهنی خود به ویژه تئوریهها و مدلها آگاهی داشته باشیم و آنها را در معرض نقد و بررسی قرار دهیم در صورت تایید شدن آنها ، به آنها رسمیت داده و آنها را معتبر خواهیم ساخت که در این صورت تئوریههای رسمی با ویژگیهای زیر به دست می آیند :

- غیر شخصی بودن
- کلیت داشتن
- قابل تعمیم بودن
- توانایی تعبیر ، تفسیر و تبیین و پیش بینی پدیده ها

و گونه تئوریهای ضمنی با ویژگیهای شخصی ، جزئی و غیر قابل تعمیم بودن
مبنای رفتار ما خواهد بود .

تئورپها به عنوان مهمترين واحد تجزيه و تحليل

فرايند تئوري پردازي :

فرايند پيدائش و تكامل تئورپها به طور كلي مبتني بر چهار مرحله زير است :

- مساله ياب ؛
- راه حل ياب ؛
- ارزيابي راه حل ؛
- بروز مسايل جديد و به چالش طلبيدن تئوري .

تئوريتها به عنوان مهمترين واحد تجزيه و تحليل

انواع تئوريتها

تئوريتها يا راه حل ها به طور خاص به دو شكل استقرائي و قياسي و با دقت نظر بيشتريه به چهار شكل پديد مي آيند :

- استقرائي ؛
- قياسي ؛
- تخيل و جهش خلاق ؛
- روش مدل ساخت تئوري .

تئوريتها به عنوان مهمترين واحد تجزيه و تحليل

معيارها و موازين بررسي و نقد تئوريتها

معيار كلي بررسي و نقد تئوري سه چيز است :

- آنچه گفته است ؛
- آنچه نگفته است ؛
- آنچه بايد گفته شود .

- نگاهی به سیر تغییر و تحولات محیط سازمانها و مکتبهای مدیریت نشان می دهد که محیط سازمانها به طور کلی سه وضعیت ثبات نسبی ، تغییرات نسبی و تغییرات پی در پی و اساسی را تجربه کرده است و در هر يك از این وضعیتها مکتبهای مختلفی برای تدبیر سازمانها و محیطی که آنها را فرا گرفته توجه مدیران را به خود معطوف ساخته است .

- در وضعیت ثبات نسبی که پیشگامان شکل دادن مدیریت به عنوان يك علم در بستر آن به نشو و نما پرداخته و نخستین دیدگاهها ، اندیشه ها و تئوریهای مدیریت را پدید آوردند شیوه های برنامه ریزی و مدیریت محدود به توجه به عوامل داخلی و بی توجه به عوامل خارجی (محیطی) بر مبنای اصول مشخص بودجه ریزی و کنترل مالی بود و افق زمانی آنها نیز کوتاه مدت ، با اهداف مشخص و قابل پیش بینی بود و کمال و پختگی این مکاتب و دیدگاهها و تئوریها در بسط اصول و وظایف مدیریت و برنامه های بلند مدت در افقهای زمانی چند ساله (بلند مدت) با اهداف قابل پیش بینی بر مبنای شناخت آینده بر اساس روند گذشته بود .

- با تغییر وضعیت و معطوف شدن توجهات به تغییر و تحولات محیطی به عنوان مهمترین منشا تغییر و تحولات در سازمانها، برنامه ریزیهای استراتژیک در عرصه کسب و کار ، در افقهای زمانی بلند مدت با اهداف متنوع و پیچیده در دستور کار قرار گرفت و علاوه بر عوامل داخلی (سازمانی) توجه به عوامل خارجی (محیطی) نیز در تجزیه و تحلیلهای سازمانی رواج یافت. در این دوران بازار عرضه و تقاضا و رقابت محدود اهمیتی بیش از پیش یافت و با افزایش رقابت و اهمیت یافتن تکنولوژی و شتاب گرفتن تغییر و تحولات در این عرصه ها و دخالتهای دولتها اندک اندک توجه نظام مند و جامع به مدیریت و برنامه ریزی مطرح شد و مدیریت استراتژیک جایگاهی ویژه یافت.

- سرانجام با وارد شدن در وضعیت امروز که تغییرات پی در پی و اساسی وضعیتی ناپایدار را پدید آورده است که نظم و بی نظمی را توأمان در خود می پروراند تفکر سیستمی جامع و استراتژیک در کانون توجه همگان قرار گرفته و برنامه ریزیها نیز با توجه به پویائیهای محیطی و استفاده از نقشه های جدید برای حرکت در وادی ناشناخته ها به جای استفاده از نقشه های قدیمی برای حرکت به سوی شناخته ها و دستیابی به تعادل پایدار انجام می شود .

ضرورت برخورداري از

تفکر سيستمي ، جامع نگر و استراتژيك

- اين مقاله به دنبال تبیین ضرورت برخورداري از تفکر سيستمي ، جامع نگر و استراتژيك در محیط متلاطم و آشوبناك امروز است . اين برخورداري تنها ضرورت مورد نیاز براي سازمانها و مدیران آنها نیست بلکه تمامی آحاد جامعه و دولتمردان نیز از آن مستثني نیستند ؛ زیرا اندك اندك به يكي از مهارت‌هاي مورد نیاز براي زیستن در دنيای جديد تبدیل خواهد شد .

تفکر چیست و چگونه شکل می گیرد ؟

- فکر کردن هنگامی آغاز می گردد که آدمی با پرسش یا مجهولی رو به رو شود و برای پاسخ دادن به آن پرسش یا معلوم کردن مجهول به معلومات ذهنی خود که از پیش آنها را فرا گرفته و در ذهن نشانده است مراجعه و با برگرفتن برخی و وانهادن برخی دیگر و ایجاد رابطه معنی دار میان آنها برای پاسخ دادن به پرسش یا معلوم کردن مجهول تلاش کند ؛ از این روست که فکر کردن را مرتب کردن معلومات برای دستیابی به مجهول تعریف کرده اند .

تفکر چیست و چگونه شکل می گیرد ؟

- فکر کردن را يك فعاليت عقلي در رابطه با معلوماتي که انسان در ذهن نشانده است براي رسيدن به مطلوب که همان علم پيدا کردن به مجهولي که غائب است می داند و این فعالیت یا حرکت عقلاني را داراي پنج مرحله می داند :
- روبه رو شدن با مشکل یا مجهول ؛
- شناخت مشکل یا مجهول فارغ از نوع آن ؛
- حرکت عقل از مشکل به سوي معلوماتي که در ذهن ذخيره شده است ؛
- حرکت عقل « میان معلومات براي يافتن معلومات مرتبط و تالیف آنها با یکدیگر به گونه اي مناسب و راه گشا براي حل مشگل »
- حرکت عقل از معلومات تالیف شده و سامان یافته به سوي مجهول براي معلوم کردن آنها (مظفر ، 1408 ق. ، ص23)